

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

доктор філол. наук, професор
В.Д. Шинкарук

«1» 06. 2020 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри філософії
Протокол № 9 від «13» 05. 2020 р.

Завідувач кафедри
І.М. Савицька

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОПІ «Професійна освіта.
(Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції
та харчові технології»

(О.В. Васюк)

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ**

Галузь знань: 01 «Освіта / Педагогіка»

Спеціальність: 015 «Професійна освіта»

Спеціалізація: 015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської
продукції та харчові технології»

Освітньо-професійна програма: «Професійна освіта. (Аграрне виробництво,
переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: к. філос. н., старший викладач кафедри філософії,

Чорноморденко Д. І.

Київ – 2020

1. Опис навчальної дисципліни

«Філософія»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	01 «Освіта / Педагогіка»	
Спеціальність	015 «Професійна освіта»	
Спеціалізація	015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»	
Освітньо-професійна програма	«Професійна освіта. (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Самостійна робота	60 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Філософія належить до циклу фундаментальних дисциплін навчального плану, вивчення якої є важливим чинником духовного збагачення, інтелектуального розвитку, формування світоглядно-методологічної парадигми студентської молоді, усвідомлення ними свого місця і ролі в суспільстві; визначення ціннісних орієнтирів особистої та соціальної активності громадянина, розуміння проблеми людського буття і насамперед питання, хто є людина, як їй жити, на що орієнтуватися в нових умовах, як долати різні перешкоди до майбутнього.

Вивчення дисципліни певною мірою пов'язане зі знаннями інших гуманітарних дисциплін, особливо з логікою, етикою, історією України, психологією, педагогікою тощо.

Відтак, знання дисципліни "Філософія" є методологічною основою вивчення не тільки гуманітарних та суспільно-політичних, а й природничих та технічних дисциплін.

Мета вивчення дисципліни:

надання знань з філософії як найвищого теоретичного рівня світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їх взаємодії, підготовка студентів до динамічного характеру життя, формування їх базових компетентностей особистості як підґрунтя університетського рівня підготовки фахівців та актуалізація національної самосвідомості майбутньої суспільної еліти.

Завдання вивчення дисципліни:

вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, формування та розвиток у студентів: культури мислення, почуття гідності і відповідальності, навичок критичного мислення, логічного мислення, відчуття цінності життя, уміння бути частиною сучасного суспільства; сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до цього світу; вивчення комплексу принципів пізнання як загального методу пізнавальної діяльності; Цьому підпорядковане вивчення наступних розділів: "Вступ до філософії", "Історія світової філософії", "Онтологія", "Гносеологія", "Соціальна філософія". Окремим завданням курсу філософії є озброїти сучасного фахівця у галузі АПК спектром знань та компетентностей, що дозволять відчувати впевненість та відповідальність у необхідності розвивати вітчизняну економіку використовуючи новітній досвід та інноваційні технології, сформувати патріотичне ставлення до власної землі та усвідомлення ролі АПК як невід'ємної частини української культури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- форми суспільної свідомості, їх взаємозв'язок та різні аспекти їх впливу на життя людини;
- основні напрями філософського знання (онтологія, гносеологія, логіка, філософська антропологія, етика, естетика, соціальна філософія тощо);
- історичні типи і основні концепції філософування;
- сутність, норми, роль та цінність спілкування;
- основні форми здобуття знань та їх значення для ефективності професійної діяльності;
- цінність власного фаху, світогляду та набутих компетентностей у майбутньому вітчизняного виробництва матеріальних та духовних благ;
- шляхи пізнання світу, функціонування знання у сучасному інформаційному суспільстві, особливості взаємозв'язку науки, техніки з сучасними соціальними й етичними проблемами;

- умови формування особистості, її свободи, гідності та відповідальності за збереження життя, природи, культури.

вміти:

- обґрунтувати та відстоювати свою світоглядну та громадську позицію;
- застосовувати знання, які були набуті під час вивчення курсу “Філософія”, в процесі вирішення професійних завдань, в процесі розробки соціальних та екологічних проектів, організації міжособистісних відносин;
- виявляти засади виникнення ключових проблем сучасності;
- науково аналізувати найважливіші соціальні проблеми і процеси, факти і явища суспільного життя;
- розуміти і об’єктивно оцінювати досягнення культури, пояснювати феномен культури та цивілізації;
- володіти методологією й методами пізнання, розуміти сутність творчої діяльності;
- вдаватися до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем;
- добре орієнтуватися в першоджерелах та основній сучасній філософській літературі.
- аналізувати світоглядно-цивілізаційні чинники у формуванні засад професійної діяльності фахівців агропромислового сектору.

Набуття компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій та методів педагогічної науки та інших наук, пов’язаних із сферами виробництва і переробки продуктів сільського господарства і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Відповідно до ОП «Професійна освіта (Технологія виробництва та переробки продуктів сільського господарства)» **програмні результати** навчання після засвоєння дисципліни такі:

ПР 01. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів

ПР 03. Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.

ПР 23. Розуміти соціально-економічні процеси, що відбуваються в Україні та світі, мати навички ефективного господарювання.

Запропонована програма має дати студентам цілісний виклад основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення проблем, ознайомити студентів із наявними філософськими концепціями в їх динамічному і плюралістичному значенні, яке допомагає альтернативному сприйняттю та осмисленню буття.

З метою інтенсифікації процесу навчання, вдосконалення контролю за засвоєнням матеріалу доцільно використовувати модульно-рейтингову систему контролю знань, програмоване навчання, тести, комплексні контрольні завдання, прикладні комп'ютерні програми тощо.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Філософія» денної та заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	тижні	усього	лекції	практ.	с.р.	усього	лекції	практ.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Історія світової філософії									
Тема 1. Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	1	8	2	2	4				
Тема 2. Антична філософія. Філософія Давнього світу	2	8	2	2	4				
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	3	8	2	2	4				
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	4	8	2	2	4				
Тема 5. Німецька класична філософія	5	8	2	2	4				
Тема 6. Некласична філософія XIX-XX ст.	6	8	2	2	4				
Тема 7. Українська філософія	7	8	2	2	4				
Разом за змістовим модулем 1.		56	14	14	28				
Змістовий модуль 2. Онтологія									
Тема 8.	8	8	2	2	4				

Філософське вчення про буття									
Тема 9. Свідомість як фундаментальна категорія філософії	9	8	2	2	4				
Разом за змістовим модулем 2.	16		4	4	8				
Змістовий модуль 3. Гносеологія									
Тема 10. Пізнавальна активність людини	10	8	2	2	4				
Тема 11. Особливості наукового пізнання	11	8	2	2	4				
Разом за змістовим модулем 3.	16		4	4	8				
Змістовий модуль 4. Філософія людини									
Тема 12. Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	12	8	2	2	4				
Тема 13. Філософія техніки. Філософія релігії. Філософія права. Філософія економіки. Філософія політики. Філософія моралі	13	8	2	2	4				
Тема 14. Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	14	8	2	2	4				
Тема 15. Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього	15	8	2	2	4				
Разом за змістовим модулем 4.	32		8	8	16				
Усього годин	120		30	30	60				

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська пропедевтика. Сутність філософії, її роль у суспільстві	2
2	Антична філософія. Філософія Давнього світу	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва	2

5	Німецька класична філософія	2
6	Некласична філософія XIX-XX ст.	2
7	Українська філософія	2
8	Філософське вчення про буття	2
9	Свідомість як фундаментальна категорія філософії	2
10	Пізнавальна активність людини	2
11	Особливості наукового пізнання	2
12	Соціальна філософія: основні підходи до розуміння суспільства	2
13	Філософія техніки. Філософія релігії. Філософія права. Філософія економіки. Філософія політики. Філософія моралі	2
14	Філософська антропологія та філософія культури і цивілізації	2
15	Аксіологія: цінність буття та стратегії майбутнього	2

5. Контрольні питання, комплекси тестів для вивчення рівня засвоєння знань студентами.

1. Основне питання філософії. Матерія та свідомість.
2. Поняття субстанції та поняття буття.
3. Проблема єдності та множинності світу. Філософські позиції в історії філософії: монізм, дуалізм, плюралізм.
4. Рух як загальний спосіб існування світу. Поняття форм руху.
5. Основні закони діалектики та їх зміст.
6. Категорії «простір» і «час».
7. Категорія нескінченності.
8. Філософське розуміння поняття "істина" (абсолютність, відносність і конкретність істини).
9. Проблематика суб'єкта й об'єкта пізнання.
10. Основні форми наукового пізнання: проблема, ідея, гіпотеза, теорія.
11. Емпіричні методи пізнання.
12. Раціональні методи пізнання.
13. Діалектика і метафізика як два методи мислення.
14. Виникнення і природа свідомості.
15. Співвідношення біологічного й соціального в людині.
16. Специфіка людської діяльності. Людина - індивід - особистість.
17. Техніка і технології як предмет філософського осмислення.
18. Взаємовідношення продуктивних сил та виробничих відносин.
19. Суспільно-економічна формація.
20. Основні етапи розвитку техніки (продуктивних сил).
21. Свідомість і праця, мова і свідомість.
22. Поняття цивілізації.
23. Діяльність як спосіб існування соціального.
24. Суспільство та його складові. Поняття суспільних класів.
25. Індивідуальна та суспільна свідомість. Форми суспільної свідомості.
26. Поняття держави. Концепції походження держави. Ідеологія.
27. Ідеалістичне та матеріалістичне розуміння історії.
28. Проблема відчуження.
29. Людська чуттєвість. Поняття прекрасного.
30. Поняття культури. Історичні моделі (ступені) культури.

Типові приклади тестових завдань.

	Питання 1. Яка ідея є провідною у вченні стоїків? (Вкажіть один варіант відповіді)
1	байдужість до істини
2	сумнів у можливості досягнення істини
3	відчуття є єдиним джерелом пізнання
4	людина – істота соціальна
5	незворушність, відстороненість від бід і радостей буття

	Питання 2. Які основні риси філософії Середньовіччя? (Вкажіть кілька варіантів відповіді)
--	---

1	Провіденціалізм
2	Креаціонізм
3	Механістичне розуміння світу
4	Теоцентризм
5	Ототожнення справедливості із знанням

	Питання 3. Система поглядів на світ та на місце людини в світі, що визначає відношення людини до світу та до інших людей – це...
	(У бланку відповідь подайте одним словом)

	Питання 4. Пізнання при допомозі органів чуття – це...
	(У бланку відповідь подайте одним словом)

	Питання 5. Які риси характеризують період Відродження? (Вкажіть декілька варіантів відповіді)
1	Гуманізм
2	Антропоцентризм
3	Формування демократичних держав
4	Пантеїзм
5	Переважання у культурі церковних елементів над світськими

	Питання 6. Кого вважають засновником філософії Нового часу?
	(У бланку вкажіть прізвище)

	Питання 7. Який метод пізнання запропонував як правильний Ф.Бекон?
	(У бланку відповідь подайте одним словом)

	Питання 8. Засновником якого напрямку філософії Нового часу є Декарт?
	(У бланку відповідь подайте одним словом)

	Питання 9. Хто з перелічених філософів не є екзистенціалістом? (Вкажіть кілька варіантів відповідей)
1	Ж.-П.Сартр
2	Е.Гуссерль
3	М.Хайдеггер
4	О.Конт

5	К.Ясперс
---	----------

	Питання 10. Зіставте вислови з філософами, яким вони належать:		
1	Знання – це сила	а	Дж.Локк
2	Мислю, отже існую	б	Б.Спіноза
3	Людина людині вовк	в	Ф.Бекон
4	Свідомість людини при народженні – чиста дошка, на якій чуттєвий досвід залишає свої сліди	г	Т.Гоббс
5	Свобода – усвідомлена необхідність	д	Р.Декарт

6. Методи навчання

Словесні – пояснення, лекція, бесіда, дискусія, суперечка.

Практичні – навчальні вправи, практичні роботи, конференції, проведення семінарських занять під керівництвом викладача.

На семінарських заняттях валивою формою робюоти є усні доповіді студентів з відповідних тематичних питань, тематичні дискусії. Вагому роль у процесі навчання відіграє написання есе, котрі допомагають розвинути навички академічного письма та аналітичні здібності.

7. Форми контролю

Попередній контроль – опитування

Поточний контроль – опитування

Тематичний контроль – написання модульних контрольних робіт

Підсумковий контроль – екзамен

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.12.2019 р. протокол № 5 з табл. 1.

Таблиця 1. – Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **Рдис**(до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **Рнр**(до 70 балів): **Рдис = Рнр + Рат***

9. Методичне забезпечення

1. Причепій Є.М., Черній А.М. та ін. Філософія: Посібник. – К. – 2001.
2. Філософія. Методичні вказівки для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». К.: Вид. центр НУБіП України, 2014. – 24 с. Культенко В.П., Гейко С.М., Горбатюк Т.В. та інші, Савицька І.М. К.: «Comp&Copy comrapu», 2014. – 112 с.
3. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М.К.: Вид. центр НУБіП України, 2014. – 24 с.
- 4.

10. Рекомендована література

Основна:

1. Андрущенко В. П., Губерський Л. В., Михальченко М. І. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : Підручн. для вищ. навч. закл. / В. П. Андрущенко, Л. В. Губерський, М. І. Михальченко. – Вид. 4-те, випр. та доп. – К. : Юрінком Інтер, 2016. – 552 с.

1. Бичко А.К., Бичко І.В., Табачковський В.Г. Історія філософії: Підручник. – К.: Либідь, 2001. – 408 с.
2. Волинка Г.І. Історія філософії. Підручник. – 2015. – 480 с.
3. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Харків : Право, 2018. – 432 с.
4. Історія філософії : підручник / [Ярошовець В. І. та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. І. Ярошовця ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. - Ужгород : Патент, 2014. – 839 с.
5. Плахтій М.П. Сулятицька Т.В. Філософія: навчально-методичний посібник / М.П. Плахтій, Т.В. Сулятицька. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2013. – 152 с.
6. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: посіб. для студ. вищ. навч. закладів. – К.: Академія, 2001. – 576с.
7. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 528 с.
8. Філософія: Навчальний посібник. / За ред. І.Ф.Надольного. – К., 2012.
9. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НАУ стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей. – К.: Видавничий центр НАУ, 2004. – 45 с.
10. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів / Причепій Є.М. та ін. – К.: Академія, 2003. – 576 с.
11. Чекаль Л.А., Сторожук С.В., Горбатюк Т.В. та інші. Філософія науки та інноваційного розвитку. Київ, "Міленіум", 2017. – 952 с.

Допоміжна

1. Кривуля О. М. Філософія: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 592 с.
2. Скирбекк Г. История философии: учеб. пособие для студентов вузов / Пер. с англ. В.И. Кузнецова; Под ред. С.Б. Крымского. – М. : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2008. – 799 с. – (Учебное пособие для вузов).
3. Марія Фюрст, Юрген Тринкс. Філософія / пер. з нім. В.Кебуладзе. – К.: Дух і літера, 2018.
4. Новая философская энциклопедия. В. 4т. – М., 2000-2001.
5. Новейший философский словарь. – Минск, 2001.
6. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. – К., 2001.
7. Філософія: Підручник/Керів. авторського колективу І.В.Бичко. – К., 2001.
8. Філософський енциклопедичний словник. – К., 2002.

11. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека “psylib” – <http://www.psylib.kiev.ua/>
2. Бібліотека гумер – <https://www.gumer.info/>
3. Бібліотека RoyalLib.com – <https://royallib.com/>
4. Бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету КНУ ім. Тараса Шевченка – <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html>
5. Корисні посилання Інституту філософії ім. Г.С. Сковорди НАН України – <http://www.filosof.com.ua/links.htm>
6. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 528 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studentbooks.com.ua/content/view/1356/1/>
7. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: підручник / М. І. Горлач та ін. – К.: ЦУЛ, 2008. – 1028 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Horlach_Mykola/Osnovy_filosofskykh_znan.pdf
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>